

KOAH

Dr. Şahin ASLAN
ATA Aile Tıp AD
ERZURUM

KOAH

(ATS/ERS 2004)

- Tam olarak geri dönüşümlü olmayan
- Genellikle ilerleyici
- Zararlı partiküllere karşı akciğerlerde gelişen anormal inflamatuvar yanıt ile ilişkili

Hava akımı kısıtlanması ile karakterize ve

- Ciddi sistemik sonuçları da olan

Önenebilir ve tedavi edilebilir
bir hastalıktır

Günümüzde KOAH Sorunu

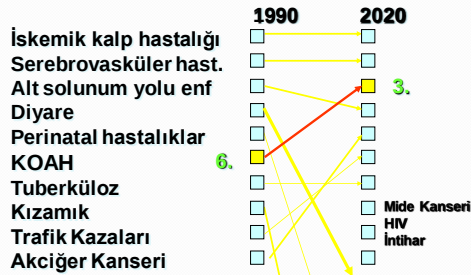
- Günümüzde en büyük morbidite ve mortalite nedenlerinden biri
- Hastalığın prevalans, morbidite ve mortalitesi giderek artıyor
- Her yıl 2.7 milyon kişi KOAH'dan ölüyor
- Çok büyük toplumsal ve ekonomik yük
- Hastalık yeterince bilinmiyor ve önemsenmiyor
- Hastalık yeterince teşhis edilmiyor ve tedavi edilmiyor

Dünyada ölüm nedenleri

Hastalıklar	Ölüm sayısı
1.İskemik kalp hastalığı	7 181 000
2.Serebrovasküler hastalık	5 454 000
3.Alt solunum yolu enfeksiyonları	3 871 000
4.HIV/AIDS	2 866 000
5.KOAH	2 672 000
6.Perinatal nedenler	2 504 000
7.Diyare	2 001 000
8.Tüberküloz	1 644 000
9.Akciğer kanseri	1 213 000
10.Trafik kazaları	1 194 000

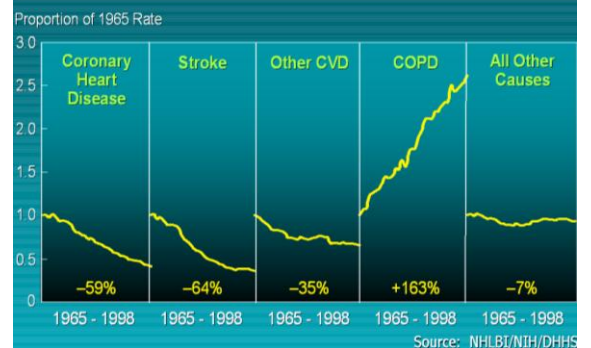
2002 World Health Report

Gelecekte Mortalite

Murray & Lopez. Lancet 1997

1965-1998 yılları arasında yaşla bağlantılı ölüm hızlarında % değişme hızı

KOAH

- Klinik Özellikler
  - İlk yakınma öksürük ve ekspektorasyon (Bunu genellikle hastalar sigaraya bağlar)
  - Nefes darlığı → büyük efor >> küçük efor >> istirahat
  - Nefes darlığı → hırıltılı/hışiltılı solunum (wheezing)
  - Hipoksi → siyanoz
  - Hipoksi + hiperkarbi = dalgınlık somnolans uyuklama

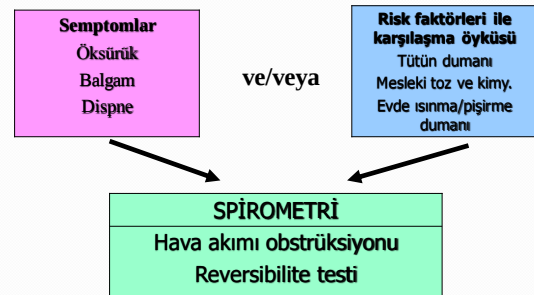
KOAH

- Tanıdaki Sorunlar
  - Hekim, diğer sağlık personeli ve kamuoyunda KOAH bilinci eksikliği
  - Erken dönemde semptom yokluğu (Hafif-orta KOAH tanısında güçlük)
  - Spirometrenin tanısal test olarak yetersiz kullanımı
  - Spirometrenin yokluğu

KOAH

- Tedavideki sorunlar
  - KOAH da yetersiz tedavi yaygın
    - Hekimle ilgili faktörler
    - Hasta ile ilgili faktörler
    - Sağlık sistemi ile ilgili faktörler
  - Önerilen tedaviye daha iyi uyum, yaşam kalitesini ve sağ kalım süresini arttırabilir

KOAH Tanısı

Hastalığın Şiddetine Göre KOAH'ın Sınıflandırılması

Evre 0 (Riskte)	Kronik semptomlar	Normal SFT
Evre 1 (hafif)	FEV ₁ ≥ %80, (beklenen) ± Kronik semptomlar	FEV ₁ /FVC < %70
Evre 2 (Orta)	A. FEV ₁ : %50-80 (beklenen) ± Kronik semptomlar B. FEV ₁ : %30-50 (beklenen) ± Kronik semptomlar	
Evre 3 (Ağır)	FEV ₁ < %30 (beklenen) veya FEV ₁ < %50 (beklenen) + solunum yetmezliği veya sağ kalp yetmezliği	

Evre 0 risk var

- Normal spirometre
- Kronik semptomlar (öksürük, balgam)

Evre I hafif KOAH

- FEV1/FVC <70%
- FEV1 $\geq$ 80% beklenen
- Kronik semptomlar (öksürük, balgam)

19

Evre II orta KOAH

- FEV1/FVC <70%
- 50% $\leq$ FEV1 <80% beklenen
- Kronik semptomlar (öksürük, balgam)

20

Evre III ciddi KOAH

- FEV1/FVC <70%
- 30% $\leq$ FEV1 <50% beklenen
- Kronik semptomlar (öksürük, balgam)

AGİE

21

Evre IV çok ciddi KOAH

- FEV1/FVC <70%
- FEV1 <30% beklenen
- FEV1 <50% beklenen ve kronik solunum yetmezliği

AGİE

22

Akciğer Radyolojisi

- Diğer hastalıkları dışlamak ya da akut atak nedenini belirlemek için yararlıdır.
- Erken dönemde patoloji saptanmaz.
- YRBT amfizem tanısında duyarlıdır, rutin kullanımı önerilmemektedir.

KOAH

- Akut atak semptomları
  - Daha önceki stabil durumda bozulma
  - Balgam miktarı ve/veya pürülansında artma
  - Nefes darlığında artma
  - Göğüste sıkışma hissi
  - Wheezingde artma
  - Ödem

KOAH

- En sık akut atak nedenleri
  - Trakeobronşiyal enfeksiyonlar (sıklıkla viral)
  - Hava kirliliği
  - Pnömoni
  - Akciğer embolisi
  - Pnömotoraks
  - Kot kırıkları, göğüs travması
  - İlaçlar (sedatifler, narkotikler, beta blokerler)

KOAH

- KOAH'da alevlenmenin şiddeti
  - KOAH'lı bir hastanın stabil durumunda, normal günlük değişikliklerin ötesinde, akut başlangıçlı ve düzenli tedavide değişiklik gerektirecek boyutta, sürekli bir bozulmanın varlığıdır.
  - Atığın şiddetini belirleyen faktörler;
    - Semptomların süresi ve şiddeti
    - Daha önce geçirilen atak sayısı
    - Hastaneye yatış anamnezi
    - Kullanılmakta olan ilaçlar

(Rodrigues-Roisin. Chest 2000; 117: 398S)

KOAH

- Atak tedavisinde amaçlar
  - Obstrüksiyonun düzeltilmesi
  - Hipoksinin tedavisi
  - Atağa neden olan hastalığın tedavisi
  - Etkin oksürük ve bronş sekresyonunun temizlenmesi

KOAH

- **Alevlenmelerin Tedavisi**
  - Uygun tanı ve şiddetinin belirlenmesi
  - Evde, hastanede, yoğun bakımda tedavi kararının verilmesi
  - Uygun tedavi
  - Taburculuk sonu izlem

KOAH

Evde Atak Tedavisi

İlaç Tedavisi

1. **Bronkodilatör tedavi:** Kombine bronkodilatör ilaçla (inhale b₂ agonist+antikolinergik) tedaviye başlanır. Daha önce kullanıyorsa dozu ve sıklığı artırılır. Nebülizer ile tedavi düşünülebilir.
2. **Kortikosteroid tedavi:** Günde 1 mg/kg prednizolon 10-14 gün süre ile uygulanması önerilir.
3. **Antibiyotik tedavisi** (genellikle sorumlu patojenler S. Pnömoniya, H. İnfluenza, M. Kataralis olduğu için Co-amoksilav, 2. kuşak sefalosporin, amp-sulb veya levofloksasin kullanılabilir)
4. **Sedatif ve hipnotik** verilmez.

KOAH

- Hastanede tedavi gerektiren akut atak bulguları
  - Semptomların yoğunluğunda belirgin artış (ani gelişen istirahat dispnesi gibi)
  - Paradoks solunum (interkostal çekilmeler)
  - Siyanoz, ödem
  - Yeni oluşan aritmiler
  - Sağ kalp yetmezliği ve şuur bozukluğu
  - Önemli ek hastalıkların varlığı

KOAH

- **Şiddetli, fakat Yaşamı Tehdit Etmeyen KOAH Alevlenmelerinin Acil Serviste ya da Hastanede Tedavisi**
  - Alevlenmenin şiddetini değerlendir.
  - Kontrollü **oksijen** tedavisine başla
  - **Bronkodilatörler**; Dozu veya uygulama sıklığını artır, β_2 agonistlerle antikolinergikleri kombine et, hava haznesi (spacer) ya da nebulizator kullan, IV metil ksantini eklemeyi düşün
  - **Kortikosterooidleri** ekle
  - **Antibiyotikleri** düşün
  - Her zaman için sıvı dengesini ve beslenmeye izle, cilt altı heparini düşün, ilişkili hastalıkları belirle ve tedavi et, hastanın durumunu yakından izle

KOAH

- **Akut Alevlenmesinde Yoğun Bakım Tedavisi Endikasyonları**
  - Başlangıç acil tedaviye yetersiz yanıt veren ağır dispne varlığı
  - Konfüzyon, letarji, koma
  - Ek oksijen ve NIPPV'ye rağmen inatçı ya da kötüleşen hipoksemi ($\text{PaO}_2 < 50$ mmHg) ve/veya ağır/kötüleşen hiperkapni ($\text{PaCO}_2 > 70$ mmHg) ve/veya ağır/kötüleşen solunumsal asidoz ($\text{pH} < 7.35$)

KOAH

- **NIPPV için Hasta Seçim ve Dışlama Kriterleri**
  - **Seçim kriterleri (en az 2'si bulunmalı)**
    - Yardımcı solunum kaslarının kullanımı ve paradoksal abdomen hareketleriyle birlikte orta ya da ağır dispne
    - Orta-ağır asidoz ($\text{pH} 7.30-7.35$) ve hiperkapni ($\text{PaCO}_2 45-60$ mmHg)
    - Solunum sayısı > 25 /dk

KOAH

- **NIPPV için Hasta Seçim ve Dışlama Kriterleri**
  - **Dışlama kriterleri (herhangi biri olabilir)**
    - Solunum arresti
    - Kardiyovasküler stabilitede bozukluk (hipotansiyon, artimi, miyokard enfarktüsü)
    - Somnolans, mental durumda bozukluk, kooperasyon bozukluğu
  - Yüksek aspirasyon riski, yapışkan ya da bol sekresyon
  - Yakın zamanda geçirilmiş fasyal ya da gastrointestinal cerrahi
  - Kraniofasial travma, yerleşik nazofaringeal anormallikler
  - Aşırı şişmanlık

Invaziv Mekanik Ventilasyon için Uygulama Kriterleri

- Yardımcı solunum kaslarını ve paradoksal batin hareketleriyle birlikte ağır dispne
- Solunum sayısı > 35 /dk
- Hayati tehdit eden hipoksemi ($\text{PaO}_2 < 40$ mmHg) ya da $\text{PaO}_2/\text{FiO}_2 < 200$ mmHg)
- Ağır asidoz ($\text{pH} < 7.30$) ve hiperkapni ($\text{PaCO}_2 > 60$ mmHg)
- Solunum arresti
- Kardiyovasküler komplikasyonlar (hipotansiyon, şok, kalp yetmezliği)
- Somnolans, mental durumun bozulması
- Diğer durumlar (metabolik bozukluk, sepsis, pnömoni, pulmoner emboli, barotrauma, aşırı plevral effüzyon)
- NIPPV başarısızlığı

KOAH Akut Alevlenmesi Olan Hastaların Hastaneden Taburcu Etme Kriterleri

- 4 saatten daha seyrek inhale β_2 agonist kullanım gereksinimi
- Daha önceden yürüyebilen hastanın oda içinde yürüyebilmesi
- Hasta yemeğini yiyebilmeli ve gece dispne nedeni ile sık uyanmadan gece rahat uyuyabilmeli
- Hasta son 12-24 saat boyunca klinik olarak stabil olmalı
- Arteriyel kan gazları son 12-24 saat boyunca stabil olmalı
- Hasta (ya da evdeki bakıcısı) ilaçları düzgün bir şekilde kullanmayı öğrenmeli
- Takip ve ev bakım düzenlemeleri yapılmalı (örn: oksijen tedavisi, beslenmesi)
- Hasta, aile ve hekim, hastanın kendi bakımını yapabileceğine kanaat getirmeli

KOAH

- **Alevlenmenin Önlenmesi**
  - İnfluenza aşısı (her yıl sonbahar)
  - Pnömonokok aşısı(5-7 yılda bir)
  - İnhal kortikosteroidler(tartışmalı)
  - İmmun uyarıcı bakteri özütleri(araştırılıyor)
  - Mukolitik ilaçlar
  - Koruyucu antibiyotik uygulaması (enfeksiyon durumunda)